

Vincze Virgil

A karate edzés során fellépő terhelés-
pihenés összefüggésének elméleti
ismertetése,

Elfáradási tünetek jellemzői és ennek
használata az edzői munkában

Az Edzés mint alapfogalom:

„Az edzés a teljesítményfokozás tudományosan irányított folyamata, amelynek során tervszerűen alakítjuk a sportoló teljesítőképeségét és teljesítőkészségét , hogy ezzel a sportágában, versenyszámában eredményt érjen el. „

/Nádori L./

A karate sportedzés során fellépő terhelés elméleti kérdéseinek áttekintése

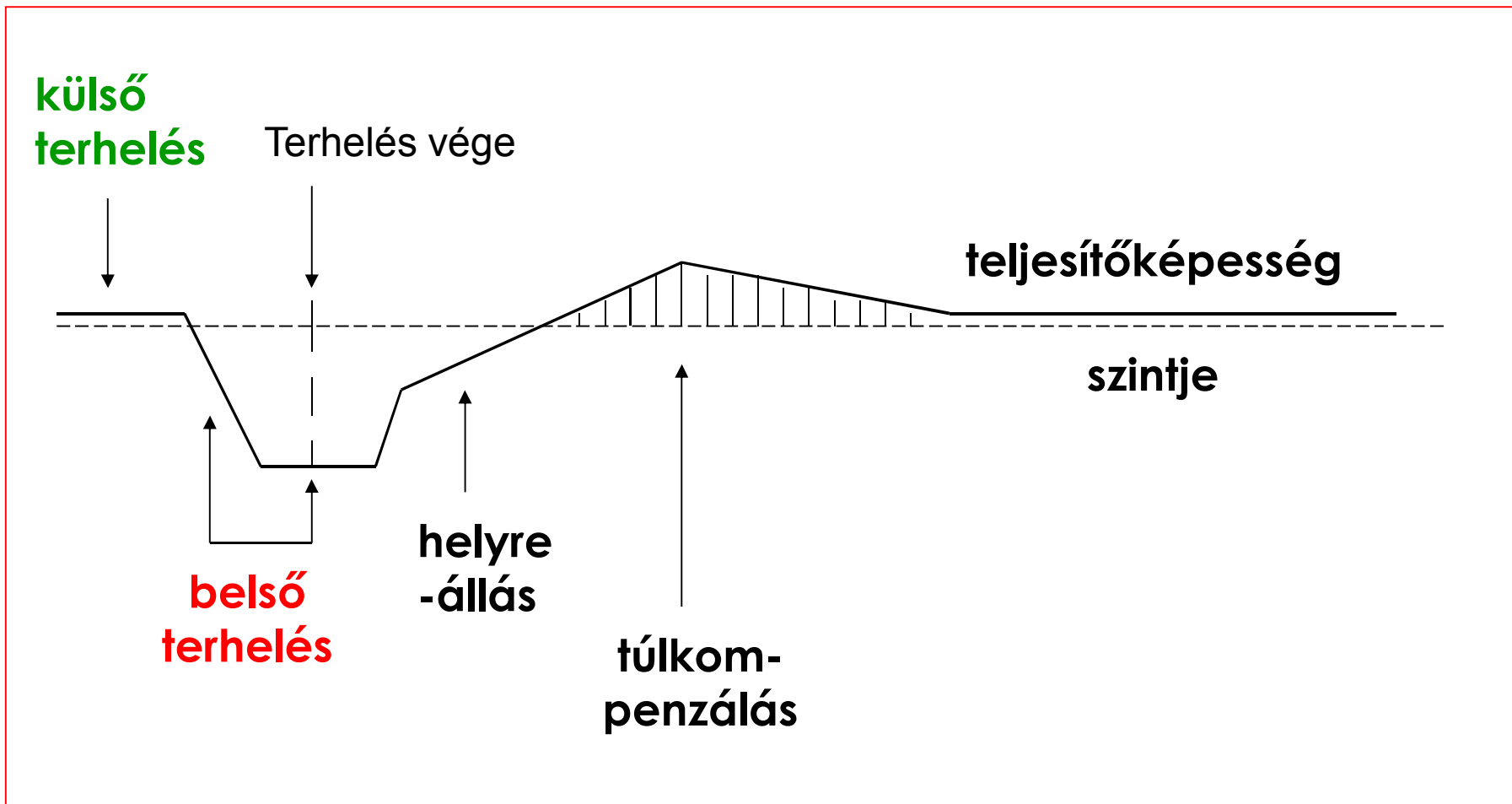
Mi váltja ki a rendszeres edzések hatására létrejövő alkalmazkodást az adaptációt?

Az edzés során a sportolót olyan külső ingerek érik amelyek a szervezetét a homeosztázis állapotából kitérítik.

Lényeges: - ezek az ingerek irányítottak
- mindig az egyén edzettségi szintjének megfelelő erősségűek és időtartamúak

A karate edzésen tulajdonképpen **irányított stresszorok adagolása** történik ~ alapja a Selye féle „stresszelmélet”

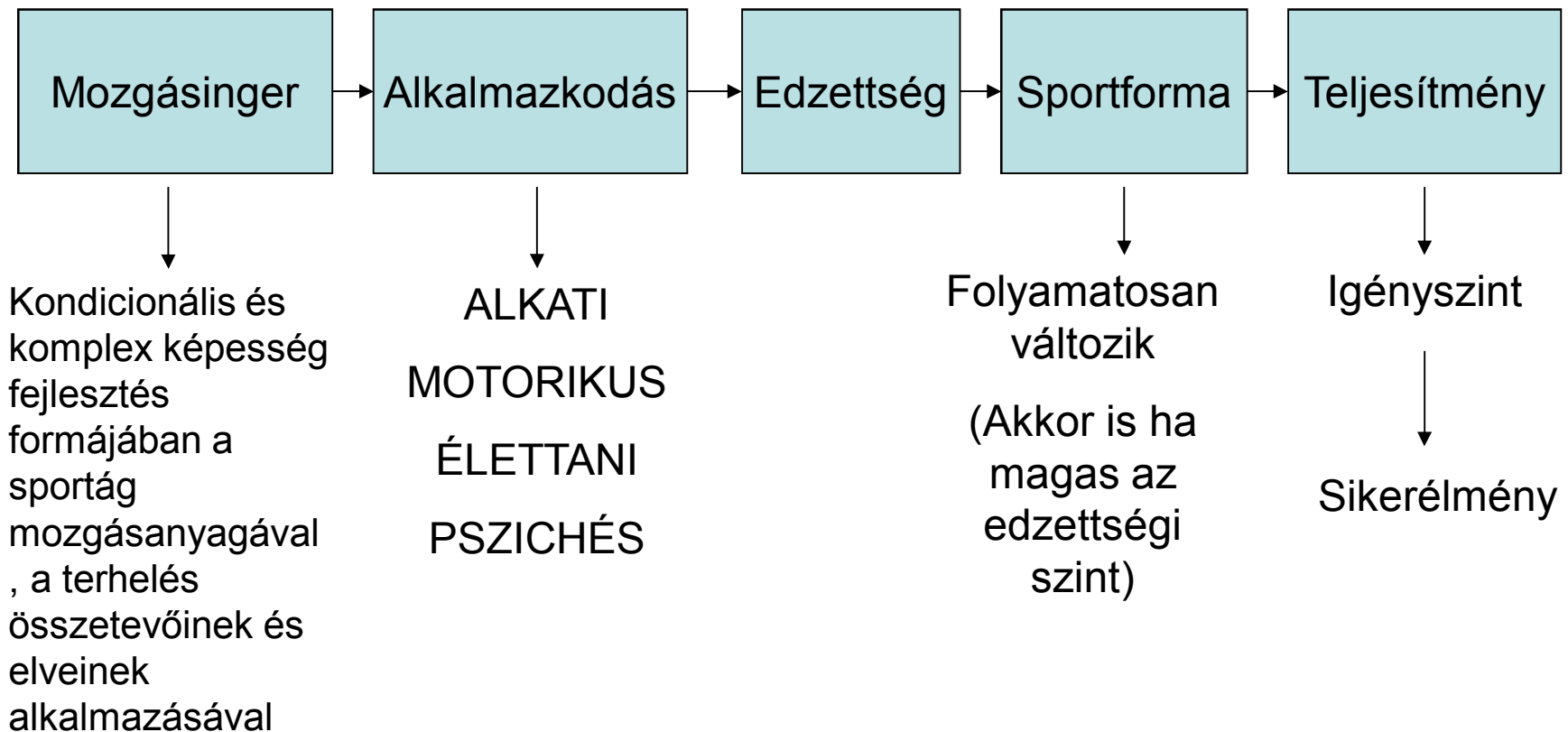
Az edzésterhelés folyamatának fázisai

Az edzésterhelés hatására összetett adaptációs mechanizmus zajlik le a szervezet belsejében. Ennek külső megjelenéseként tapasztalható:
A választott tevékenységet a sportoló egyre hosszabb ideig képes végezni a fáradtság tünetei nélkül.

Az egymást követő edzések között egyre rövidebb pihenőidőre van szüksége.

Az alkalmazkodás folyamata

A Terhelés összetevői

▶ **Intenzitás** → az edzés hatására létrejövő külső és belső ingerek erőssége

Az intenzitást meghatározza: technikai-taktikai bonyolultság, sebesség, ellenállás „súly” nagysága, pszichés körülmények, külső körülmények

Az intenzitás jellemző fokozatai: alacsony, könnyű, közepes, szubmaximális, maximális

▶ **Ingersűrűség** → a terhelési és pihenési fázis közötti időbeli viszonyt jelzi

▶ **Időtartam** → a sportolót érő inger időtartama

▶ **Terjedelem** → az edzésben alkalmazott valamennyi inger időbeli megjelenése

Az intenzitás százalékos arányának fokozatai a sportban kifejtett hatás jellege szerint

- 30-50%; 50-70%: kezdők hatásos zónájának alsó határa erő, állóképesség fejlesztés, és mozgástanulás terén. Alap állóképesség, mozgástanulás zónája.
- 70-80%; 50-70%: a haladók hatásos zónájának alsó határa erő, gyorsaság- és állóképesség fejlesztés és technikai-taktikai képesség terén. A gyorsasági állóképesség, gyorsasági erő, mozgástanulás befejező szakasza,
- 80-90% 90-100%: gyorsaság, maximális erő, technika versenyfeltételek mellett,

Az edzésterheléshez történő jótékony alkalmazkodás akkor jön létre:

- ▶ Ha az ingerek elérik a hatás kiváltódáshoz szükséges szintet és terjedelmet
- ▶ Ha a terhelés és a pihenőidő kedvező aránya lehetőséget biztosít a túlkompenzálás kialakulására

A külső terhelés összessége aránylag **jól számszerűsíthető**. Jól meghatározható hogy milyen inger, milyen rá jellemző reakciót vált ki az egyén pszichikai és motorikus működésében.

A belső terhelés ezzel szemben olyan nehezen körülhatárolható biokémiai , fiziológias és hormonális változásokat indít el a szervezetben amelyek eltérhetnek az előre remélt hatástól.

Ennek oka az emberek közötti individuális eltérés. Egyazon személy sem reagál mindig egyformán ugyanarra a külső terhelésre!

Ezeket összegezve megállapíthatjuk:

**Azonos külső terhelésből nem következik azonos belső terhelés.
Optimális Fáradtság és optimális pihenés nélkül nincs fejlődés.**

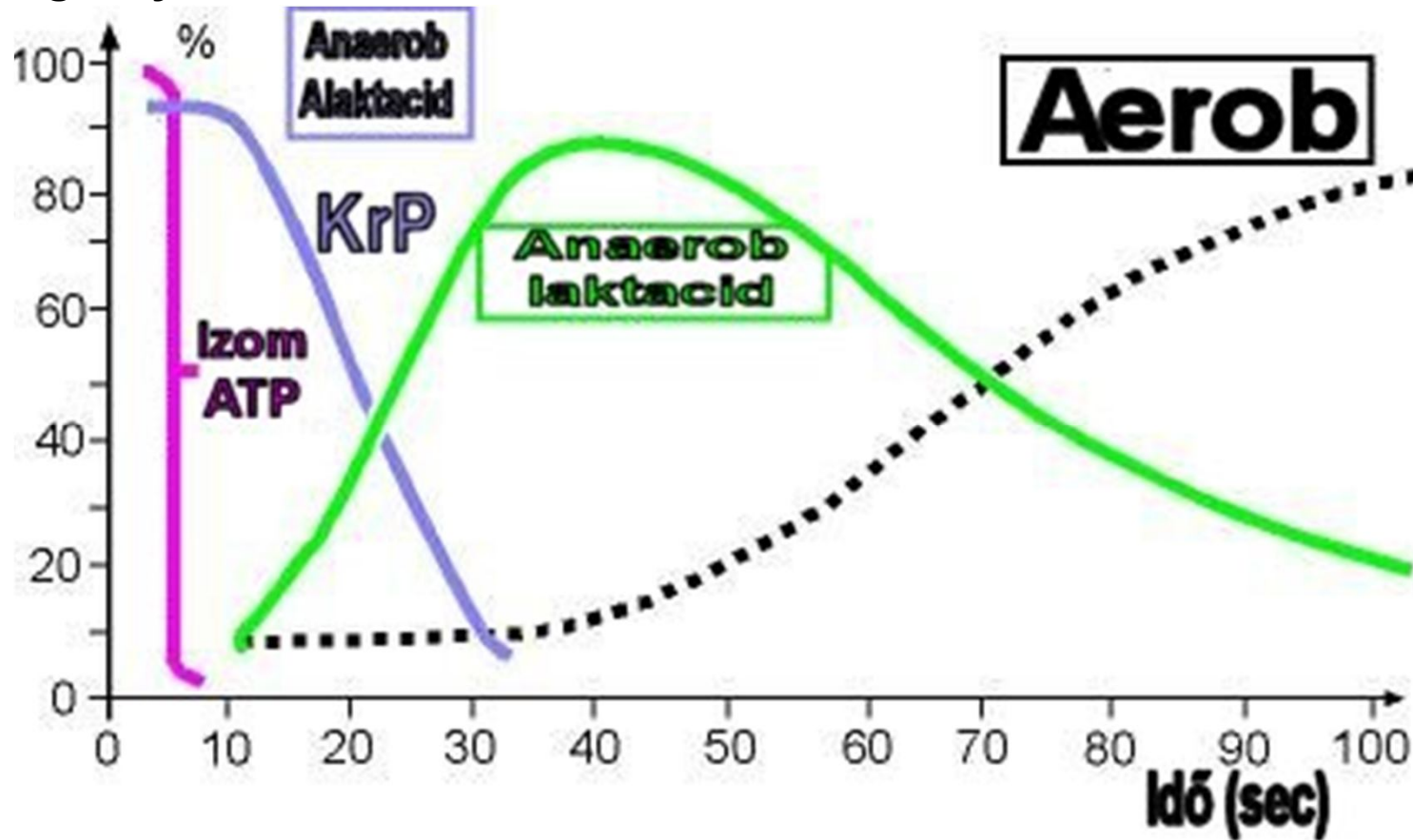

A fő energiarendszerek használata a különböző edzéstípusok során

Gyakorlás típusa	Fő energiarendszer	Felhasznált „üzemanyag”
Max. rövid erőfejtés, kevesebb, mint 10-12 másodperc /gyerek:8mp/	ATP-PC (kreatin-foszfát)	ATP és kreatin-foszfát
Nagy intenzitás, tovább tart, mint 30 másodperc	ATP-PC anaerob glikolízis	ATP és kreatin-foszfát Izomglikogén
Nagy intenzitás, tovább tart, mint 15 perc	Anaerob glikolízis	Izomglikogén
Közepes-magas intenzitás, 15-60 perc	Aerob	Izomglikogén Zsírszövet
Közepes-magas intenzitás, 60-90 perc	Aerob	Izomglikogén, Májglikogén Vércukor Izmon belüli zsír Zsírszövet
Közepes intenzitás, több, mint 90 percig tart	Aerob	Izomglikogén, Májglikogén Vércukor Izmon belüli zsír Zsírszövet

Az Energianyerés fajtái Sporttevékenység alatt

Energia nyerés

A fáradtság általános megjelenési formái

Szellemi

Érzékszervi

Emocionális

Izomfáradtság

A fáradtság a sportban

- Az aktivitás csökkenése minden sporttevékenység végzésekor megjelenik a tevékenység időfüggvényében
- A sportoló a fellépő fáradtságérzetet növekvő akarati erőfeszítésekkel próbálja meg kiegyenlíteni /kezdő és haladó között ez lényeges különbség/
- Bizonyos idő után az elfáradás mindenképpen gátat szab a tevékenység azonos színvonalú végrehajtásának

A sportterhelés tehát az emberi szervezet energiapotenciáljainak felhasználása következtében a sportolóból a külső fáradtság tüneteit váltja ki.

Az edzésadag hatására keletkező belső terhelés nagyságának megbecslése legjobban a külső elfáradási tünetek megfigyelésével végezhető el.

Elfáradási tünetek a terhelés nagyságától függően /Sotov,Ivanov,Harre/

	Csekély elfáradás (csekély terhelés)	Erős elfáradás (optimális terhelés)	Igen erős elfáradás (határterhelés)	Helyreállítás határterhelések után
Bőrszín	enyhe pír	erős pirosodás	igen erős pirosodás, vagy feltűnő sápadtság	tartós sápadtság több napon keresztül
Izzadás	hőmérséklettől függően enyhe, közepes	erős izzadás derékvonal felett	igen erős izzadás az egész testen (a lábakon is)	éjszakai izzadás
Mozgás	a technikai színvonalnak megfelelő	elvéve mozgáshibák, pontatlanság, bizonytalanság	koordinációs zavarok, erőtlen mozgás, tartós pontatlanság	a következő edzésen mozgászavarok, erőtlen mozgás, csökkent pontosság
Figyelem összpontosítás	normális, képes követni az edzői utasításokat	a magyarázatoknál figyelmetlen, nehezen tanul technikai, taktikai feladatokat, csökkenő differenciáló képesség	jelzősen csökkent figyelmi teljesítmény, idegesség, megnyúlt reakcióidő	a következő edzésen figyelmetlenség, képtelen a mozgáshibák javítására, szellemi munkában koncentrációra
Közérzet	panaszmentes	izomgyengeség, légzési nehézségek, fokozódó erőtlenység	ólomsúlyú végtagok, izom- és ízületi fájdalmak, szédülés, hányinger, „savanyú” érzés	nyugtalan éjszakai alvás, elalvás zavarok, tartós izom- és ízületi fájdalmak, csökkent pszichikai és szellemi teljesítőképesség, magas pulzus
Teljesítőkészség	töretlen tettvágy, készség az edzőmunka végzésére	csökkent aktivitás, vágy a pihenésre, de folytatja az edzést	teljes nyugalom utáni vágy, abbahagyja az edzést, nem akarja teljesíteni a feladatot	kedvetlen a következő edzésen, egykedvűség, ellenáll az edzői utasításoknak
Hangulat	emelkedett, vidám, élénk, mindenekelőtt a közösségben	visszafogott, de vidám hangulat, ha edzéseredményeknek megfelelő a teljesítmény, várja a következő edzést	kétségek merülnek az edzés értékét és értelmét illetően, félelem az ismételt terhelésektől	nyomott, lassan felengedő, erős kétség az edzést illetően, okot keres az edzés kihagyására

A Regeneráció alakulása a fizikális fejlesztést követően

	Regeneráció Folyamatának állapota	Aerob (9 perc-től)	Anaerob	Anaerob (laktacid)	Erő	Gyorsaság
	Folyamatos regeneráció	Ha az intenzitás 60-70%-os	-	-	-	Hosszú szünetek tartása kell
	Azonnali regeneráció	-	1,5-2 óra	2óra	2-3 óra	-
Újabb edzés jöhet	Gyors regeneráció (Nagy teljesítmény)	Ha az intenzitás 70-90%-os 12 óra	12 óra	12-18 óra	18 óra	18 óra
Szuper- kompenzáció	Teljes regeneráció (Növekedett teljesítmény)	Ha az intenzitás 75-90%-os 24-36 óra	24-28 óra	48-72 óra	72-84 óra	72 óra

